СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 245. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 21-го жовтня 1947. No. 245. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, October 21, 1947 VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ВЗИВАЄ ХРИСТИЯН ДО МОБІЛІЗАЦІЇ ЗА „ЧЕСНИЙ, ПРИЛИЧНИЙ МИР"

Вашингтон, 19 жовтня. — Президент Труман візвав сьогодні до мобілізації християнських сил Америки за „чесний, приличний мир для кожної нації в світі". Цю думку підніс президент при нагоді церемоній, злучених з переміною першої пресвитеріянської церкви з назвою Ковенант на краеву святиню пресвитеріянізму. Президент сказав це в таких словах: „В історії нашого краю ще не було важливішого моменту, в якому ми потребували б підтримки людей, які вірять у Золоте Правило і які вірять в науку евангелія Ісуса Христа. Тепер настав час до мобілізації за ті засади так, щоб ними можна осягнути чесний, приличний мир у віті для кожної нації ,яка в ньому живе".

ПОЧИНАЮТЬ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ КОМУНІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ В ГОЛИВУД

Вашингтон. — На понеділок 20 жовтня пороблено в комісії для Неамериканських Діянь палати перезентактів підготову до переслухання свідків для провірки комуністичних затій у фільмовому промислі в Голивуді. Переслухання буде ведене в справжнім голивудським стилі, бо приготовано до цього жарові світла, радіо, телевізію і новинкарські камери. Комісія передбачує працю на три тижні. Вона має довести, як то комуністи опанували фільмову продукцію при помочі впливів з Бі... часів президента Френклина Д. Рузве... До переслухання покликано 50 свідків зпоміж артистів і продюсерів. Деякі з них загрозили відкликом до федеральних судів від замітом, що таке переслугання шкодить фільмовій індустрії.

У БОСТОНІ ВИТАЮТЬ РОЗБИТКІВ З ЛІТАКА

Бостон, 19 жовтня. — Шістьдесять девять осіб, яких вирятував корабель Біб з літака Бермюда Скай Квін, який упав в воду у віддалі 750 миль від американського берега на Атлантійському океані, прибули сьогодні до тутешньої пристані. Товпи народу вийшли на їх привитання. Розбитки розповідають драматично свої переживання під час трагічного часу, одначе всі чуються щасливі. Особливо діти оповідають серед сміху про свої пригоди. Корабельний капітан Кронк і його залога діждалися належного признання від посадника Гайнеса, який іменем міста вручив їм пропамятну металеву таблицю.

АМЕРИКА МАЄ ДОВОЛІ ЗАСОБІВ ДЛЯ ДОПОМОГИ ЕВРОПІ

Вашингтон. — Американське господарство є в спроможності перевести поважну програму для заграничної допомоги без наражування американського способу життя на небезпеку — таку оцінку американських природних і промислових багатств оприлюднив секретар внутрішних справ Круг у своїм звіті для вжитку президента Трумана. Не зважаючи на ці багатства, Круг заповів, що уряд дальше буде притримуватися засад найбільшої ощадности, щоб недопустити до їх вичерпання. Навіть, коли б не прийшлося переводити Пляну Маршала ,то треба не лише щадити природні багатства, але ще й віднаходити нові, бо вони придадуться в майбутності. Круг приймає за конечність посвятити двадцять більйонів долярів на Плян Маршала.

НЕКОМУНІСТИЧНА ЮНІЯ ТРАНСПОРТОВИХ РОБІТНИКІВ

Ню Йорк. — При нюйорській Раді Транспортації основано нову робітничу юнію, до якої не будуть допускати комуністів на членів. Юнія має назву: Міжнародне Товариство Машиністів. Це має бути визов для юнії транспортових робітників, якої провід опинився в руках прокомуністичних елементів.

ПРИВОЗЯТЬ ДО АМЕРИКИ ПОГИБШИХ ВОЯКІВ

Ню Йорк. — Перший транспорт вояків, які полягли в боях на Тихому океані під час війни, привезено до Ню Йорку потягом Пенсилвенійської залізниці з Сан Франсиско. Транспорт обіймає 296 небіжчиків. Є це частина тіл, що їх привезено минулого тижня кораблем до Сан Франсиско. Нюйорський транспорт спочиває в Брукліні, а звідси відвезуть поодиноких небіжчиків до їх родин в різних місцевостях.

$250,000,000 НА ВІДНОВУ ДОКІВ У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Цілковита віднова корабельних причалів нюйорської пристані буде коштувати 250 мільйонів долярів, як це оприлюднює Корпорація Світової Торгівлі. Корпорація винаймe від міста всі причали на протяг 40 літ і переведе віднову власним коштом. При цій нагоді побудує новий двірець для продажу овочів. Після 40 літ всі згадані будови перейдуть на власність міста.

Москва грозить „вибити зуби" проф. Манінгові за його „Історію України"

ТЕЖ ПРОФ. СІМПСОНА ЗАРАХОВАНО ДО „ВОРОГІВ СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ"

Москва, 19. жовтня. (НГТ). — Московська преса почала „істінно русскую" атаку на професорів Колумбійського університету, визначних американських авторів наукових праць на східньо-европейські теми, проф. Кларенса А. Маннінга та проф. Іриста Дж. Сіммонса, як теж на інших американських вчених та авторів праць. На проф. Маннінга накидуються в „Літературній Газеті" Сава Голованівський за видану недавно „Історію України". Цю замітну наукову працю американського вченого називає московська газета „звірячим криком про конечність інтервенції в СССР", а самого професора Маннінга називається „оборонцем зрадників і вбивців". „Літературна Газета" в дальшому пише, що проф. Маннінг, обороняючи український націоналізм, йде по лінії, по якій йшли німецькі націсти. Большевицька газета пригадує проф. Маннінгові, що советська армія знову „повибивала зуби" тим, які в останньому часі наслідували націстів, тому радить йому „не показувати свої хзубів", бо й йому таке станеться.

На проф. Сіммонса накидається „Ізвестія" за його „вимки з модерної російської літератури", називаючи його „пропагандистом імперіялістичного табору" та „ворогом Советського Союзу", а його наукову працю пашквілем.

СОВЕТСЬКА НАПАСТЬ Є ЧЕСТЮ ДЛЯ ПРОФ. МАННІНГА

Ню Йорк, 20. жовтня. (НГТ). — Професор Маннінг, довідавшись вчера про советську напасть на нього за його книжку „Історія України", не тільки що не виявив захолопотання, чи обурення, але навпаки, сміявся з цего божевільного виступу большевицької газети проти нього. Він заявив: „Як особа, що займається студіями російської літератури ще від часу заперед першої революції, я слідкував за поступовою дегенерацією російської чесноти та ідеалізму... Звернення на мене уваги радше підносить мене. Це приносить мені високу честь, бо воно означає, що мене вирізнено, як порядну особу".

Бої У. П. А. в Західній Україні

Варшава, жовтень. (ІПК). — Зі Львова повідомляють, що в районах Любачева, Бірчі, Сяніка, Лежайська та Перемишля дійшло до нових запеклих боїв між групами українських постанців і зеднання УПА з одного боку та советсько-польськими військами з другого. Біля Перемишля стверджено три нові повстанські групи під назвами „Медвідь", „Мева" і „Волиняк". Ці групи ввели в цілому раді місцевостей своє власне цивільне управління.

ПОШИРЕННЯ ТЕРЕНУ ДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Братіслава, жовтень, (ІПК). — Вже від довшого часу стверджено, що повстанчі рухи поодиноких народів під советським пануванням, навязали між собою звязки та ведуть спільну акцію. У звязку з цим Українська Повстанська Армія поширила свою діяльність, теж на частини Словаччини і Моравії. Для боротьби проти УПА введено сильні зеднання чехословацьких військ та поліції. Багато чехів і головно словаків перейшли на бік УПА. Лінія залізниці Берегів-Ужгород перервана.

Інші групи УПА вдерлися до Мадярщини та перервали залізниче получення Нодь Конишо-Копривніца. При цьому дійшло до важких зударів з мадярськими комуністами. Менші зеднання УПА перейшли Мадярщину, вийшли за драву та мали навязати контакт з хорватським рухом спротиву, т. зв. „Хрестоносцями", якими керує полковник Бобан. . . . .

Околиця північного бігуна отворена для американських літаків

Вашингтон, 19 жовтня.. — Команда повітряних сил оприлюднює, що американські боєві літаки можуть літати куди захочуть і в кожній порі року в північній підбігуновій околиці. Водночас команда оприлюднює, що відкрила два нові магнетичні полюси, крім досі вже знаного, одначе положення того полюса теж підлягло поправці. Той давніше знаний магнетний полюс лежить на острові Князя Валії. Один з ново відкритих полюсів лежить на півострові Бутія, а другий на острові Батгорст. Американські летуни робили полети з Аляски впродовж цілого року, одначе вони твердять, що це щойно початок їхньої праці. Летунський Сорок Шостій Скадроні належиться признання за її посвяту при розслідуванні терену, який обіймає мільйон миль полетів упродовж 5,000 годин. Ці полети мають велике стратегічне значення для Америки.

РОСІЯ, ЦЕ КРАЇНА З КАТАСТРОФАЛЬНО НИЗЬКИМ РІВНЕМ ДОБРОБУТУ

Ню Йорк, 20. жовтня. — Советську Росію розславлюванo як країну економічних можливостей і як світову господарську потугу. Це зробили советські сторонничі статистичні звіти, які мильно поперекручували різні дані про економічний розвиток Росії — таку оцінку на советські публікації подала група науковців, яка переводила досліди над советськими публікаціями під проводом проф. Сімура Е. Гариса з університету Гарвард. Досліди виказують, що Росія, на ділі, це країна нужди, якої промислові вироби не йдуть в порівнання з американськими виробами, хоч перед війною велика їх частина була призначена на озброєння.

Американські знавці твердять, що в 1940 році пересічний видаток на втримання життя советського мешканця виносив річно $111, а в Америці $600. Після війни в Америці видаток на втримання громадянина виносить вже $1,300. Загальна продукція в Росії під час вибуху війни виносила лише одну третину американської продукції.

СОВЕТИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВІД СПІВПРАЦІ В ТВОРЕННІ „МАЛОЇ АСАМБЛЕЇ" О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 19. жовтня. — Советський Союз і його сателіти відмовилися від будької співпраці в комітеті, завданням якого є компромісово оформити переголосовану американську пропозицію що видвигненого секретарем стейту, ген. Маршалом пляну т. зв. „Малої Асамблеї" О.Д., що мала б дбати про збереження миру і безпеки, якщо цього не могла б зробити Рада Безпеки. Після вступних дебат в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, 38 країн голосували за створення окремого підкомітету, що оформив би справу „Малої Асамблеї", 9 країн здержались від голосування і ніхто не голосував проти. Як тільки прийшло до практичного переведення цеї ухвали та заповідженого створення підкомітету, советський представник А. Громико заявив, що Советський Союз відмовляється від будької співпраці в цьому підкомітеті, вважаючи його порушенням чартеру О.Д. Негайно після Громика такі самі заяви зложили представники Чехословаччини, Югославії, Польщі та двох советських республік, України і Білорусі.

УКРАЇНЦІ СТАНОВЛЯТЬ 35% ПЕРЕВЕЗЕНИХ НА РОБОТУ ДО БЕЛЬГІЇ СКИТАЛЬНИКІВ

Брюсель, Бельгія, 19. жовтня. (НИТ). — Тут з урядових джерел повідомлено, що 35% з усіх 20,000 перевезених на працю до Бельгії скитальників становлять українці, 30% поляки та інші. Місцева советська амбсада вважає українців советськими громадянами, але самі українці наставлені ворожо до советського режиму та відмовляються від репатріяції — повідомлено урядово.

ПЕРЕМОГА ДЕ ҐОЛЯ В МІСЬКИХ ВИБОРАХ

Париж, 20 жовтня. Вчора в цілій Франції відбулися вибори до міських рад і тимчасове обчислення голосів виказує несподівано велику перемогу Обеднання Французького Народу, на чолі якого стоїть керівник французької визвольної боротьби проти німців та бувший президент республики, ген. Шарль де Ґоль. Партія де Ґоля, яка тільки недавно була оформлена та яка не має ще свого представництва в парляменті і не може мати аж до наступних виборів, здобула приблизно 40% всіх голосів, занимаючи перше місце між всіми іншими партіями. Комуністи, що зі своїми 30% голосів занимають друге місце, втратять багато міських радних і посадників з огляду на проти-комуністичну коаліцію других партій, яку очолює гостро проти-комуністична партія де Ґоля. В загальному підрахунку комуністи задержали приблизно ту саму кількість голосів, що мали в попередних виборах, а партія де Голя зросла насамперед коштом католицької Популярно-республиканської партії. Перемога де Ґоля у виборах дає новий образ проти-комуністичних настроїв у Франції, у безпосередньому наслідку чого заповідають можливість реорганізації французького уряду.

НОВА ТЕРОРИСТИЧНА ЧИСТКА В ПОЛЬЩІ

Варшава, 19 жовтня. В дальшому закріплюванні комуністичної диктатури в Польщі ,поліція безпеки в останньому часі знову перевела численні терористичні арешти серед здогадних членів опозиції в уряді. Розміри арештів в самій тільки Варшаві дорівнюють тим, що їх переведено в січні перед виборами. Між заарештованими находиться теж один урядник британської амбасади, а іншого урядника американської амбасади було придержано та переслухано на поліції.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ ТРАНСПОРТУ В ПАРИЖІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Париж, 19 жовтня. Опановані комуністами професійні спілки робітників пасажирського транспорту, собвеїв і автобусів, продовжується. Робітники домагаються підвишки платні на 15 до 20%. У вівторок відбудуться переговори між представниками робітників і уряду, але докищо не має більших виглядів на полагодження страйку. Натомість існують можливості, щодо страйку прилучаться ще залізнодорожні робітники.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ БУНТ ЛІВИХ СОЦІЯЛІСТІВ В ІТАЛІЇ

Рим, 19 жовтня. Італійська соціялістична партія свого часу розкололася на два відлами, один з яких, правий, відмовився взагалі від співпраці з комуністами, а інший, лівий, продовжував її. На тому самому тлі тепер прийшло знову до непорозумінь в самому лівому відламі соціялістів, як одна їх група, з Іваном Льомбардом на чолі, виступила з гострою критикою партійного проводу, закидуючи йому, що він перемінив соціялістичну партію в „допомічну секцію комуністичної партії".

ЧЕСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ЗЛУКУ З КОМУНІСТАМИ

Прага, Чехословаччина, 19 жовтня. У звязку з поголосками, що чеська соціял-демократична партія задумує злучитися з комуністами, сьогодні видано тут офіціяльну заяву, в якій заперечується подібну можливість. В заяві стверджується, що „соціял-демократична партія не потребує лучитися з будьякою іншою, бо її політика та її принціпи виправдалися політичним розвитком від часів війни".

НАДВИШКА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В ГРЕЦІЇ

Атени, Греція, 19 жовтня. Цьогорічні жнива в Греції, подібно, як і в інших країнах Европи, дають деяку надію на поліпшення господарського положення не тільки в цих країнах, але й в цілому світі. Греція в цьому році має велику надвишку, головно в зборі тютюну та оливки, а вартість її загальної надвишки сільсько-господарських продуктів, яку вона може продати ,виносить біля 200,000,000 долярів.

ІРАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ БОЙКОТУЄ СОВЕТСЬКІ НАФТОВІ ДОМАГАННЯ

Тегеран, Іран, 19 жовтня, Іранський премієр сьогодні мав в програмі представити парляментові справу советських домагань іранських нафтових концесій. В останній хвилині виявилося, що сесія парляменту не може відбутися, бо посли не прийшли.

В ЄГИПТІ ШАЛЕ ХОЛЕРА

Каїро, 19 жовтня. В Єгипті продовжує поширюватися страшна епідемія холери, жертвою якої вже впали тисячі людей. Уряд веде інтенсивну акцію проти епідемії, одержавши велику допомогу в медикаментах від американської армії в Европі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинoке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число в понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛУЇСОВІ НЕ ПОВЕЛОСЬ!

Джан Л. Луїс, президент Юнайтед Майн Воркерс, не вдоволяється своїм визначним становищем, а має більші амбіції, бо хотів би стати речником цілого зорганізованого робітничого руху, а властиво його диктатором.

Ніхто не відмовляє Луїсові заслуг і динамічности, але не можна поминути цеї шкоди, яку він завдав робітничому рухові через спілку з комуністичними елементами, коли розбивав Американську Федерацію Праці й закладав Конгрес Індустріяльних Організацій. Він має безсумнівні заслуги в майнерській юнії, але водночас і надуживає часто свого становища і впливу в юнії на невідповідальні страйки, позбавлені симпатії загалу населення, в цьому і більшості майнерів.

Луїс знаменитий тактик, коли іде про здійснювання його амбіцій. Як такий він обрахував, що саме тепер є для нього добра нагода здискредитувати провідників робітничого руху, які, хоч поборюють закон Тефта-Гартлія, але погодились підписати заяви, що вони не є комуністами, згідно з вимогами закону. Погодились на це, щоб у ці важкі часи не робити непотрібного заколоту. Та Луїс, як відомо, не погодився підписувати і на цьому він задумав затриюмфувати. Дехто таки добре налякався, що Луїс затриюмфує ,знаючи його демагогічні здібності. Та на хитрунствах Луїса вже давно пізналися у Вашинґтоні й тому не так легко йому тепер триюмфувати, як бувало. Нешенел Лейбор Рілейшенс Борд, видав рішення, що головні урядники Американської Федерації Праці та Конгресу Індустріяльних Організацій звільнені від таких заяв. Знов конвенція Американської Федерації Праці, яка щойно відбулась у Сан Франсиско, знаючи амбіції Луїса, знесла уряди своїх 13 віце-президентів, між якими, як відомо, був теж і Джан Луїс, а тим самим позбавила Луїса головної зброї, якою він думав воювати, бо тепер взагалі не має що підписувати.

Розлючений Луїс „пімстився" на своїх товаришах з верхівки А.Ф.П. тим, що виголосив на конвенції одно-годинну промову, якої напасливий тон пізнати найкраще по епітетах, якими він обдарив провідників А.Ф.Праці, називаючи їх „череватими, маєстатичними ослами". Що Луїс далі зробить, не знати, але тихо сидіти не буде. Кажуть, що візьметься до Конгресу Індустріяльних Організацій.

Це правда, що Американська Федерація Праці потребує у свому проводі молодшої крови і більшого розмаху. Вилйем Ґрін, років 74, президент А. Ф. П. від 1924 року, трохи „засидівся" на цьому важному становищі. Та маймо на увазі, що могло б було статись з американським робітничим рухом, коли б у тих критичних часах була в проводі „молода, гаряча голова", якою крутили б комуністи.

Луїс нічого не виграв, коли обкидав болотом своїх старих товаришів, зганяючи таким способом на них лють за це, що підставили йому ногу і не дали затриюмфувати. Положення в краю і в світі тепер таке, що не пора на розбрат і такі триюмфи.

Голос в найновішій політиці

Робітництво в Америці здобуло дуже важну позицію. Департамент стейту рішився мати у себе постійного робітничого знавця, який був би дорадником в міжнародніх робітничих проблемах. Робітничих дорадників матимуть згодом теж американські амбасади і посольства у різних країнах світу.

Коли іде про робітничі впливи у вашингтонськім уряді, то, як знаємо, навіть у розквіті „Ню Діл" ніхто не думав що ці впливи можуть сягати аж по департамент стейту. Тому і цю зміну, про яку мова, вважається радикальною, викликаною особливими обставинами.

Департамент стейту прийшов по довгих дослідах до переконання, що йому треба мати теж і знавців робітничих справ, щоби можна здійснювати пляни, звязані з закордонною політикою Злучених Держав. Ці пляни зазнають у різних країнах ударів з боку комуністів, які вдираються у робітничі юнії й фальшиво представляють властиві заміри Злучених Держав, як це є тепер з Пляном Маршала. Кремль використовує звязки цих комуністів з робітничими юніями для своїх цілей і для нівечення американських плянів відбудови Европи і світу. Департамент стейту це знає і шукаючи за засобами, як цьому протиділати, звернув особливу увагу на добру роботу двох американських робітничих провідників, які за короткий час зуміли підтяти комуністам впливи в робітничих юніях різних країн Европи та Південної Америки. Тими провідниками були представники Американської Федерації Праці, Ірвинґ Бравн та Сефафіно Ромуальдо, з яких перший був висланий до Европи, а другий до Південної Америки.

Департамент стейту узяв під увагу ролю, яку відграє тепер робітництво в Америці та цілому світі й прийшов до заключення, що американське робітництво може багато допомогти не тільки в продукції, але й на міжнародньому форумі, щоб вратувати світ від диктатур і тоталітаризмів.

Отсе треба мати на увазі, коли хочемо добре розуміти, як це сталось, що секретар стейту Маршал їздив промовляти на Конвенції Конгресу Індустріяльних Організацій (КІО). Цей крок є саме висловом цеї великої зміни, яка зайшла в домашній та закордонній політиці у Вашингтоні, зокрема в закордонній, яка береться тепер до боротьби з Комінтерном та кремлівською демаґоґією на міжнародній арені ще й при допомозі робітництва, призначуючи йому окрему важну функцію.

Це подія не малої ваги, бо якщо буде поведена добре, то може вдарити Кремль сильніше ніж наймодерніша зброя, бо це є удар такою зброєю, яку можна постійно вживати.

Сама ця переміна забере довшого часу, але зміну в засаді вже тепер видко. На їх конечну потребу вплинуло теж і це, що у Великій Британії є при владі Партія Праці, та що в Англії, відомій зі свого консерватизму, переводяться радикальні соціяльні переміни. Люди, під яких кермою переводяться різні націоналізації, стоять у проводі теж і британської закордонної політики. Знов американська закордонна політика і британська мають перед собою завдання розвязувати теж і різні соціяльні проблеми на міжнародньому ґрунті, от хоч би на території окупованої ними Німеччини. З цього виходить, що робітничі дорадники в департаменті стейту матимуть ще інші важні завдання крім тих, щоб протиділати крімлівській агітації серед робітництва в світі, зверненій проти Америки. Їх треба, як бачимо, теж і на те, щоб краще порозумітись з різними соціялістичними урядами в справі різних соціяльних проблем, що виринають на міжнароднім полі.

ЛЮДИНА — „ДІ-ПІ"

(Лист з Европи).

На кожній стації німецьких залізниць зустрінете людей, що своїм виглядом, а часто й одежею, відрізняються від місцевого німецького населення.

Це Ді-Пі, переміщені особи рівних національностей східної та південно-східної Европи. Є тут всякі нації, мови і раси: естонці, латиші, литовці, поляки, українці, росіяни, югослави, жиди і інші.

Це люди, що їхні країни „ви-„визволила" Сталінова армія, але так, що вони в рідний край вернутися бояться, не відважуються і активно не хочуть. Тому слово „репатріяція" (поворот на батьківщину) не звучить солодко в вухах „переміщених осіб": навпаки, це слово для них має схожість з латинським виразом — "ad patres" (до батьків, отже на смерть).

Мені довелося бувати в різних таборах, але переважно в українських. Думаю, що життя в чужонаціональних таборах в основі мало відрізняється від побуту українських таборян.

Спробую описати табор, як типову установу, що в ній ось уже 2 роки живуть тисячі українців у західних зонах Німеччини.

Від раннього ранку починається в таборі життя. Хто має працю, йде до своєї роботи, таборяни стоять біля кухні в черзі з горщиками, баняками, бляшанками та іншим посудом, щоб узяти собі на снідання кави. Табори розміщені переважно по бувших німецьких військових касарнях. Рідко буває, щоб одна кімната була призначена для однієї особи або для однієї родини. Часто в кімнаті живуть по дві й по три родини, нераз теж і з малими дітьми. В цих обставинах неминуче виникають між людьми всякі суперечки і сварки. Є французька приказка:

„Коли ми порозуміємось у дрібницях, то вже в справах поважних і великих договоримося напевно". Ці „дрібниці" буквально „заїдають" і „загризають" наших скитальців.

На превеликий жаль, адміністрація в таборах рідко йде назустріч бажанням „переміщених осіб". Виробляється звичка дивитися на Ді-Пі, як на нижчу категорію людей, для яких немає „церемоній". Тому, то життя в таборах люди відчувають деколи як тюремний режім. Уявіть собі: в кімнаті стоять ліжка, під ліжками скриньки, валізки з убогим майном скитальців. Людина Ді-Пі нічого в цій хаті не може назвати своїм. Вона навіть не знає, як довго буде спати на цьому ліжку, не знає, чи довго буде перебувати в цьому місті. Переміщену особу може адміністрація проти її волі „перемістити" в іншу кімнату, переселити цілий табор протягом 24 годин в інше місто. В таборах є спільна для всіх кухня, всі дістають страву в певній годині. Окрім того видають різні додатки харчові (хліб і товщ) і треба бути все на сторожі, щоб чогось не пропустити. І так Ді-Пі обертається в невільника тієї убогої пайки, яку дістає від Міжнародньої Організації для збігців (IPO).

Наслідки такого побуту мало втішні. Правда, є в таборах школи, є курси для перекваліфікації, є робітні всякі, але вся ця тимчасовість, доривочність гнобить душу, вялить тіло і наводить безмежний песимізм.

Маю "taedium vitae" (огиду до життя), сказав мені один правник, що виконує у таборі якусь роботу в канцелярії. Цими словами могла б сказати про себе величезна більшість таборян.

Наслідком таборового скупчення люди звикають один до другого аж до байдужности: щоденна зустріч стирає цікавість до людей, а у декого виробляє справжню мізантропію. Повна „пролетаризація" життя і „колективізація" приносить неприємні наслідки. Кожне суспільство має, мусить мати авторитетних людей, які є для маси прикладом. В таборах мимовільно виробляється примітивна рівність: мовляв, що він мені буде казати, стоїмо ж у черзі по каву з однаковими баняками...

На слабші характери таборове життя впливає згубно. Особливо молодь, незвична до систематичної праці, має нахил до того, що італійці називають „дольче фар ніенте" (приємно нічого не робити). Все одно, — думає такий молодий Ді-Пі, кашу і каву дістану, а що буде далі — побачимо.

Тому треба нашим людям в Америці памятати, коли іде про скитальців, головно на ці: мусимо всіх сил доложити, щоб наші скитальці знайшли собі в світі нормальне пристановище і нормальну працю. Може та праця буде дуже тяжка, але люди будуть стояти на власних ногах, не будуть залежні від „панської ласки", що, як відомо, „на бистрім коні їздить".

Боротьба за самостійність починається від одиниці. Коли одиниці будуть стояти на власних ногах, незалежно від усякої ласки, то й колектив таких людей — нація — легше здобуде собі волю і рівноправправність у світі.

Памятаймо: Теперішня еміграція — це великий національний скарб. Страшна, непоправна шкода настане, коли б ми цей капітал знищили, знівечили, здеморалізували. Складімо голови і мозки, щоб цього капіталу не змарнувати!

П. Василенко.

Серед світової економічної кризи

Коли в червні американський секретар стейту Джордж С. Маршал оприлюднив свій Плян рятунку Европи, він не закривав цього, що в пляні є теж заінтересована Америка з економічного боку. Европа, як і ввесь світ, так зруйновані під господарським оглядом, що Америка не має з ким обмінюватися своїми промисловими виробами, тому в її власному інтересі лежить відбудова Европи. Щойно, як Европа прийде до економічного здоровля, можна буде забезпечити Америці справжній добробут.

Які ж большевицькі наміри? Москва прийшла до висновку, що большевизм можна лише тоді поширити по цілому світі, коли настане загальна нужда. Щоб так сталось, треба знищити добробут Америки. Москві здається, що знищивши Америку з її безмірними багатствами, лекше буде їй запанувати над цілою Европою, а швидко після цього прийде черга на її владу в Америці.

З цієї точки знавці світового господарства розглядають безоглядну ворожнечу Советів до плянів Злучених Держав, а з окрема до Пляну Маршала, придуманого як для добра Европи так і для добра Америки.

Всякі американські дари, висилані в Европу, мають велике значення для неї. Коли голодна люд[illegible]а дістане харч з Америки, вона повинна втішатися й ставати вдячною для неї. Міжтим ми є свідками, як люди в таких країнах, як Італія, або Франція, хоч зазнали нужди, ще даються ловити на московську вудку і слухають комуністичних підшептів.

Ці люди в Европі, які розуміють руїнну політику Москви, прохають Америку за дальшу допомогу, бо вірять, що за якийсь час большевицька господарська політика мусить збанкротувати.

У нормальних відносинах зруйновані війною країни з часом відбудовуються і вертаються до нормального стану. В теперішній добі нема вигляду на швидкий поворот до нормального стану, бо Москва раз-у-раз придумує нові способи для руїни дорібку. Такі велетенські страйки, які вибухають в Італії чи у Франції це ж руїна для нації. Серед такої руїни пропадає навіть це добро, яке туди післала Америка. Крім цього внаслідок страйків остають невикористані багатства Европи, головно вугілля. Без вугілля не можливе відбудувати промисл Італії, Франції, Англії. Між тим напр. в Англії секретарем майнерської юнії є комуніст Артур Горнер, отже Англія, потребуючи вугілля, не може бути сама певна, чи дістане вугілля з власних шахт. Виходить, що навіть до Англії Америка мусить посилати вугілля, хоч там є його тільки, що до війни його постачано в різні европейські та позаевропейські країни.

Оце змагання між американськими конструктивними і комуно-большевицькими руїнницькими намірами мусить виснажувати не лише економічну силу Америки, але теж призвести до застанови: Чи загалом вдасться перемогти Росію економічними засобами, не хапаючися воєнних засобів?

Політичні економісти твердять, що треба дати Европі всяку нагоду зібрати свої сили. Коли там покажеться хоч невеликий шмат **твердого** грунту як заборола для спинення дальшого руїнницького походу Советів, тоді безмежна терпеливість Америки дістане свою нагороду. Коли ж такої твердої підстави не діждеться, виринає питання, чи тоді буде ще час і чи стане сил взятися за „гарячу" війну проти Советів на місце теперішньої „холодної" війни?

Економісти **передбачують** ще різні можливості. Ще говорять про такі справи, як про знесення мита між Европою й Америкою для приспішення товарообміну; дальше укладають пляни для складення митного союзу держав в Европі; є теж плян Чорчила для створення федеральної держави на зразок Америки під назвою Злучені Держави Европи і т. п. Все це вказує, що провідні політики ще не попадають у розпуку та надіються перемоги демократії й свободи над диктатурою і неволею, а з цим і на поворот людини до нормального, людського, життя.

ЛЕСЯ БОРИСЕВИЧ

САТУРНЯК

2) — (Докінчення)

Проїжджаючи, Сатурняк оглянувся навкруги: його очі здивовано спостерігали стрункі гостроверхі будинки, церкви, гарно обладнані вітрини, відсутність черг на вулицях, чепурно вдягнутих людей, маленькі візочки з дітьми.

Особливо вразила й розхвилювала його трамвайна зупинка. В цей час шофер мусів затримати автомашину, бо світожор глянув червоним оком.

Разом з автом зупинився трамвай: люди, що чекали на нього, спокійно стояли, доки вийшли з трамвая ті, що їхали до цієї зупинки, а потім таксамо спокійно ввійшли до трамвая.

Мудрець лукаво глянув на Сатурняка, на червоне око світожора, та раптом спостеріг, що світожор ніякого враження на нього не справляє, але що він дедалі все більш виявляє якесь хвилювання і бурмоче: „Не туди... не туди... От дурні! Напевно 25 карбованців кари заплатять!"

За що „заплатити" мусіли „дурні", мудрецеві було незрозуміло, та Сатурняк, енергійно розмахуючи руками, голосно пояснив йому:

— „Сідати до трамваю в ті двері, які виходять, суворо заборонено всім, крім енкаведистів, орденоносців, депутатів міської ради, військових старшин й... іноді вагітних жінок та матерей з маленькими дітьми... не старше трьох місяців".

Блиснуло зелене шкло, і авто легко покотилось далі: Сатурняк міцно тримався обома руками за сидіння — це теж не сховалось від спостережливого ока Мудрця.

„Мабуть, на Сатурні шляхи небруковані" — подумав він.

В їдальні на столі стояв посуд, незвичайної для Сатурняка форми. В ньому була страва, назви якої він не знав, лише смачні пахощі лоскотали в носі...

Мудрець з Сатурняком сіли за стіл. Перед ними по дві тарілки: знизу мілка, зверху глибока, а коло тарілок на серветці — ніж, виделка, ложка.

Сатурняк, не думаючи довго, нижню тарілку відсунув, ніж та виделку збоку поклав, налив юшку і почав їсти, голосно сьорбаючи. За юшкою якась страва із мяса та овочів. Сатурняк їв все лошкою.

Зїв, облизав ложку та захотів її в кишеню сунути, але відсутність на ній надпису: „Вкрадена в Церобкопі"*) зупинила його.

Нагодувавши Сатурняка, мудрець повів його до кабінету, роздяг, одяг поклав до скрині з формаліною і почав провадити антропологічні виміри. Міряв — записував, знову міряв — знову записував.

Все вимірив, рентґеном просвітив і записав:

„Люди з Сатурна майже цілком подібні до людей Землі. Різниця лише у відсутності двох з половиною ребер, 15 зубів, та в наявності темносиніх плям на тілі невідомого походження. Очі цілком нормальні".

Поки їли, говорили, вимірювали, настав вечір. Мудрець відвів Сатурняка до кімнати, де той міг би спочити, побажав „на добраніч" та й пішов.

Сатурняк знайшов коло ліжка одяг, подібний до якого бачив в кіно-фільмах но Сатурні: штани й піджак в сіру смужку.

Не знаючи, що з ним робити, згорнув та й поклав під подушку, щоб було вище спати.

Ліг, а сну нема; на спину ліг, на бік — нічого не виходить. Вертівся, вертівся та й пішов шукати Мудрця. А той вже мирно спочивав, але, почувши кроки Сатурняка, прокинувся:

— Чому не спите? — спитав його.

— Тиша...

— Як — тиша?... — розгубився Мудрець. — Я не розумію, чому, власне, коли тиша, ви не можете спати?

— Тиша, — вперто повторив Сатурняк, — не звик я в тиші спати. На Сатурні в жакті,*) де я жив, з одного боку радіо грало: „Любимий город может спать спокойно!"; з другого — чоловік чоботом жінку мордував, а вона верещала; на третьому поверсі — дівчата жокетру танцювали, а підімною на першому — в ратвіськкоматі дівчата з допризивниками співали:

...„Последній конешній деньочек"...

І тоді я засипляв так міцно, що жінка ранком ледве водою одливала, щоб на працю не спізнився.

А раз таки й не одлила, і потрапив я на шість місяців за спізнення туди, куди Макар телят ганяв"...

Мудрець розвів безнадійно руками"...

На цьому рукопис обривався.

*3 Церобкоп — скорочено: центральний робітничий кооператив.

*) Жакт — скорочено: житлове кооперативне товариство.

В. Лісковицький.

Чотири способи грабування і нищення українського народу

1)

1. Грабунок військовий.

Будуючи свою „соціялістичну" республіку і мріючи опанувати всім світом, московські большевики не могли обминути селянство України, яке харчувало плодами своєї землі та працьовитих рук також і москалів. Як узяти в українського селянина хліб? — таке питання одразу повстало перед московськими большевиками, ледве вони захопили до рук владу в трупі колишньої Російської Імперії. Без українського хліба і вугілля не можна було відживити транспорт і промисловість, нагодувати червону гвардію та юрби пролетаріяту Петербургу, Москви, Івано-Вознесенського тощо, просто було цілком неможливо налагодити державний і суспільний лад. Влада большевиків здавалась в таких умовах привидом, що зникне без сліду в швидкому часі. Ленін оголосив боротьбу за хліб ділом порятунку революції. Услід за маршрутними продовольчими потягами, що ринули на Вкраїну з осени 1917 р., посунули на нашу землю банди китайсько - лотишської червоної гвардії, щоб провадити реквізиції хлібних „ізлішков". Не маючи вже російської армії, яка розбіглася з фронту, большевики використали для своїх грабіжницьких плянів обмежених наймитів, для яких було всеодно за що воювати, аби їх годували. „Єсть хлеб, — єсть війна", — так отверто формулювали свою бойову програму наймані за пайку хліба і за право збройного грабунку китайці-червоноармійці під час першої окупації України бандами царського жандарма Муравйова. Голод був тим двигуном, що посунув зграї московських хижаків на нашу землю за „хохлацьким" хлібом і салом, а зовсім не за абстрактні ідеї соціялізму-комунізму. Але перша війна московського Совнаркому з Українською Народньою Республікою кінчилася швидким вигнанням московських банд з України.

Побачивши, що голими руками України не зловити, Ленін і Троцький сформували з голодних московських жебраків трьохмільйонову червону армію, яка, користуючись Версальським хаосом Европи, заполонила Україну в 1919 році. Для маскування цієї другої окупації України було утворено вигадливими московськими політиками фіктивну „Українську Соціялістичну Совєтську Республіку". Протягом майже всього 1919 року Московщина висмоктувала з України хліб та інші продовольчі засоби й сировину. Приватну українську торгівлю карно нищилося, „заградітельні атряди" припиняли вільний довіз харчів до міст України, а тим часом „продовольственні атряди" підтримані дивізіями червоноармійців і частинами „особливого призначення" ЧЕКА, провадили по селах реквізицію хлібних і харчових запасів за плянами „продразвьорстки" Совнаркома. Це був спосіб отвертого грабунку українських селян во імя „рятування революції", „перемоги над капіталом", „здійснення на землі комунізму" та інших облудних гасел большевицької Московщини.

Коли стало ясно, що державний апарат молодої Української Народньої Республіки не в силах сам відборонити свій нарід від московських окупантів, українське селянство само стихійно повстало на захист своїх прав, свого трудового майна, свого життя. Національно-визвольна партизанська війна проти москалів охопила всю Україну: не було жадної волости на нашій землі, де озброєні загони селян не нищили б большевицьких комісарів, продагентів, чекістів. Українська інтелігенція — вчителі, агрономи, коператори, військові старшини, лікарі — очолювали цей рух. Чимало імен славних героїв боротьби за волю українського народу зберігла нам історія за цей період: Юрій Мазуренко, Драгомирецький, Малолітко, Юрій Тютюнник, Дяченко, Зелений, Татаренко, Горбенко, Ткаченко, Терещенко, Масенко, Ясинський, Бондар, Павлів, Юрій Мордалевич, Древинський, Бабенко, Крушельницький, Пшонник, Шепарович, Струк, Волинець, Сокіл, Шепель, Ангел, Соколовський, Козир-Зірка, Колісник, Козловський, Чайківський, Ковалюк, Заболотний, Чучупак, Нестеренко, Малашко, Гладченко, Загродський, Гулий-Гуленко, Цвітковський, Волох, Артем, Хмара, Коваленко, Лихо, Кошовий, Левченко, Божко, Сидоренко, Гризло та багато інших. Деякі повстання проти большевиків, як напр. рух Григорієва, набували такої сили, що перед ними не могли встояти навіть збройні сили Антанти, яких Григорієв викинув з Одеси, Миколаєва і Херсону, та сам Ленін хвилювався в своєму московсько-кремлівському закапелку, згадуючи міць армії Григорієва. Большевики ледве трималися по окупованих ними містах: вони нічого не могли вдіяти з Україною. Їхні сили були так виснажені війною з українським селом, що в кінці літа 1919 р. біла російська армія ген. Денікіна з **невеликими силами** могла почати майже без затримки похід на червону Москву. Але українське селянство не злякалось і цього другого свого ворога. Легендарний командир гуляйпільських повстанців „Батько Махно" зробив у вересні -жовтні 1919 р. свій славетний рейд в тилу білих, одрізавши армію Денікіна від її баз. Це вирішило долю Денікіна: бундючний генерал був добитий червоною армією. Услід за тим на початку 1920 року на Україну знову насунулася навала третьої московсько - большевицької окупації.

(Дальше буде).

ДАЄ ДОБРИЙ ПРИКЛАД.—В Аверел Гарімен, секретар торгівлі, не тільки говорить, що треба завести безмясні дні, але сам дає добрий приклад, замовивши собі в кафетерії безмясний обід. Та як поглянути на тарілку, то є там добрі страви і без мяса!.

В рідній мові віддзеркалюється краса й багацтво України

Багата й гарна Україна — такою й мова її.

Не тільки багата на красу природа, але й душа, вчарована красою й маєстатичністю української природи, віддзеркалюється в рідній мові!

Від гір до низів, від степів до моря, від землі до неба — гомінка звуками пташні та звіря, вітру й води, співу та молитви — дзвеніла рідна мова!

Від лемківської сторони Карпат аж по далекий Кавказ, від холодних болот Припяті аж по Українське море, гомоніло українське слово.

Воно шепотіло спокійним ритмом маленьких потічків під такт таємничих пісень старих та непроходимих лісів; злітаючи узгірями у багаті чорноземи, воно вколисувалось шелестом шовкових трав, аж квітчалось хоралом жнив по золотих нивах пшениць... У довгі осінні дні тяглось воно протяжністю повільних чумацьких пісень... Весною гналось і греміло громовим грюкотом розлюченого на ворогів дужого Дніпра, несучись на бурливих хвилях від півночі аж до синіх вод Українського Моря!... То знов гарцювало з козаками, добуваючи слави в обороні волі й віри! Пишалось легендами-билинами рідних героїв, вкрашувалось думами-епопеями, то оздоблювалось гірляндами сліз та стогонів кривди і неправди... А нічно на крилях тиші гомоніло піснею любови дівочого серця... А кінчалось в небесних склепіннях гимнами слави Всемогучого Бога!...

Це ж так душа й серце народу збагачувало рідне слово, рідну мову, піснею й молитвою...

Ось тому й так дорога нам рідна мова! Свої буденні турботи, свої радість і біль, веселість і смуток, наївність молодости та досвід старости тквав народ у пребагатий свій взірець рідної мови!

Свій піт і кров вмішував в її, як працював на хліб насущній, і рільник і урядовець, так ремісник як і торговець, просвічений і невчений, молодий і старець; кожен однаково вкладав свою цеголку до рідної будівлі!

Бо хоч інші є вимоги життя в горах, а інші в долах, інші слова та душа одна же й така сама! Кожне слово має свою вартість у народній скарбниці. Тому не можна відмовляти права горожанства словникові лемка, чи гуцула, чи бойка, чи подоляка, бо вони всі на рівні творили українське життя та зберігали українську душу перед ворожим наступом. Відчуваємо це тепер, коли бачимо як майже на наших очах пропадає українськість загарбаних ворогами рідних наших земель; разом з ними пропадають і оригінальні слова, і пісня, і гутірка, і духова творчість, а навіть топографічні ймення місцевостей, осель, гір, лісів, піль, річок чи потічків, одним словом тисячеліття українського життя щезло начертаннями лінії „Курзона".

Беручи це під розгляд треба оцінити працю минувшини, маючи на цілі живучість України на будуче! Всі зусилля треба сьогодні скерувати в одно русло творчости народного духа, щоби неможливим був наступ ворогів в цілі знищення українськости мови чи землі нашої прадідної!

Памятаймо, що й Західня Україна багато вложила в скарб народного життя! В велетнях духа Велика Україна Шевченка і Марка Вовчка, Західня ж дала Франка і Стефаника, Буковина Федьковича, Закарпатська Україна теж пускала свого молодого вірла, Гренджу Донського, пробувати своїх крил...

Тож і зараз під загрозою наступу Москви на душу українську, на мову, на історію, на поезію і пісню, зумімо злучити в одну цілість наших працівників пера, без різниці з яких земель походять, нехай стануть на сторожі чистоти української мови і духа народного!

Є вже в Канаді Науковий і Виховний Центр, з якого користає наша американська молодь, піднести цей Центр на висоту Високої Школи, доповнити ще більше науковими фахівцями, а тим врятуємо від нужди і знидіння наші таланти і створимо святиню національної культури і знання.

Не-мовознавець.

З життя української еміграції

КОНЦЕРТ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ В АМБЕРЗІ.

„Незвичайно, до самозабуття я люблю ліс, наш французький ліс. І саме ще перед хвилиною — коли з примкнутими очима слухав я ваш український прекрасної незрівняності хор — капелю — тиснулися мимохіть тихі, сердешні спогади. Спогади про ті давні добрі часи на моїй многострадальній вітчизні, коли то після вдушливої жари великомісійського літку впав неждано відживчий дощ й я вирвався в ліс. У ліс, де моя грудь поволі, щораз то більше ширшала, щоб це повітря, цей всеобновляючий тіло, кров, нервні і мозок Божий дар, все більш і більш жадно в себе вдихати — і з очей щезала десь полуда втоми. І мене, бачите, таке саме почуття обгортало, полонило цілого, з тілом і душею, саме сьогодні — в часі молитовного вслухування, вживання себе у вашу перлинну пісню, ваші українські народні мелодії. Насправді, повірте, здавалося мені, що я в моєму коханому лісі чарів, здавалося дальше, що це може вже не тільки цей мій ліс, але заразом і моя старенька церковця на рідному передмісті, де органи тихо-тихесенько грають, що це не тільки рідна деревина, але заразом якісь казкові монахи — велетні моляться до Всевишнього екстазною, побожною задумою. Я сам на музиці розуміюся, також на співі, але невисказано жалкую, що досі для мене чар вашої української пісні, вашої музики, був незнаний. Признаюся щиро — йшов я на концерт з вичікувальною резервою, але ж тепер, прошу вас, постарайтеся для мене й на завтрішній концерт два білети, хоча б і на другому поверсі, хоча б і стоячі місця, мені байдуже, аби тільки вашу від нині таку дорогу мені, синові французької нації, українську пісню і музику ще й завтра почути"...

Так говорив до мене тихим, мелодійним й оксамитним своїм голосом гол. директор УНРРА і представник геройського і многострадального народу, француз, монс'є Бертран. Пропамятна книга хору — Капелі Бандуристів Китастого — Божика містить з датою 19. 6. ц. р. й слова найвищого подиву й признання — вписані зараз же під час перерви. І таких щирих, достойних прихильників нашої культури, а тим самим і наших змагань за краще Рідного Краю, здобули протягом цих двох днів, дякуючи передовим нашим двом амбасадорам пп. Китастому і Божикові, десятки і сотні в Амбергу.

Два дні гостила Капеля Бандуристів і зробила на чужинців незатерте враження. Перший концерт для діпістів, для тих, що від'їжджали на працю до Бельгії та Канади, і персоналу УНРРА — другий для представників амер. і нім. властей та широкої чужої публіки відбулися в Міському Театрі при битком, як ще ніколи досі в Амбергу, виповненій залі. Багато людей відходило з жалем, бо не могли найти більше ні білетів, ні хоч би одного стоячого місця. Приявні були й америк. гувернер і командуючий військами з дружинами, високі амер. старшини урядовці з родинами, представники нім. властей з обірбіргермайстром і біргермайстром на чолі, католицьке й еванг. духовенство, представники преси та вся еліта місцевої інтелігенції і міщанства.

Про виконання цілости концертової програми чи поодиноких точок з похвалами розписуватися не буду, зробили це передімною фахівці, музичні рецензенти, які одноголосно стало підкреслюють, що Капеля Бандуристів пп. Китастого-Божика стоїть на висоті свого важливого завдання здобувати для нашої справи впливових чужинців і чужинецьку опінію.

Таку пропаганду серед чужинців, яку провадять теж хори „Україна" п. Несюра й „Сурма" п. Плешкевича, слід поширювати поширюванням пропагандивної літератури, чого самі чужинці домагаються.

(Час).

ЩО ПИШУТЬ?

ЯК ВИГЛЯДАЄ ТАБІР НАШИХ СКИТАЛЬНИКІВ У НІМЕЧЧИНІ?

(Для „Свободи" з Европи — пише Андрій Кігічак).

Маєтьcя враження, що багато наших заокеанських братів уявляють собі табір українських скитальників у Німеччині в цей спосіб, що поодинокі групи людей сидять безчинно на своїх врятованих клунках, жують дармовий хліб УНРА чи ІРО, та вижидають Божого змилування чи радше пакетів КАРЕ або афидевітів зза океану. Тому завдання описувача є опрокинути ці помилкові поняття та в можливо скороченій формі представити справжнє життя одного з таборів, бо майже всі українські табори живуть однаковим життям. В оцім описі представлення життя в таборі „Зомеркасерне" в Авгсбурзі, в Баварії. Це один з найкращих, зорганізованих старшинами, досвідченими організаціями з Краю.

ВСІ В ТАБОРІ ПРАЦЮЮТЬ.

Засадничо все тут працює, всі мають зайняття чи то в таборі, чи поза табором, починаючи від малої дитини в діточому садку (таборовий захоронці), а кінчаючи на старій бабусі, яка в магазині суспільної опіки перемотує вовічку з повісем у клубки, або струже бараболю в кухні. У таборі, де зайняті жінки й мужчини, є такі майстерні: шевський, кравецький, (мужеський, жіночий і дитячий), шиття та направки білля, вишивкарський, фарбарський, різьбарський, голинникарський, галантерійне-римарський, забавкарський, столярський, слюсарський, ковальський, електро-технічний, каналізаційні й майстерні валізок. Багато працює в великому таборовому городі, а крім цього мають таборовики в уживанні поодинокі грядки городчиків на власний рахунок.

У таборі є ще кілька пар коней з краю та дві корови, які ділили долю з своїми власниками й перейшли зпід Харкова чи зпід Перемишля аж над Боденське озеро.

Плоди городів, а головно управа тютюну, дивувала сусідів-німців, які, головно баварці, вважали лише себе за специялістів по рільничому питанні.

Коли йдеться про вивінування наведених майстерень у приладдя та прибори, то все це зроблено власними силами, бо таборяни дістали для вжитку порожні, частинно знищені казарми і саме тут таборяни та управа табору мала спроможність виказати організаційний хист: з нічого треба було творити конкретне щось на чужій землі. Цю підприємчивість українських скитальників подивляють усі, що за нею слідять. Це значить: наш брат у світі не загине.

Для обслуги таборовиків (3,000 душ!) діє постійно таборова пральня, стрижі, та купальня. Хто не працює в таборі, йде на працю поза табір: одні в американських установах, інші в лісі при заготівлі дров для табору, ще інші по німецьких заведеннях, а багато мають свої власні підприємства чи там робітні в місті.

Завдяки приявності в таборі поважного числа педагогічно кваліфікованої інтелігенції ділають у таборі такі навчальні курси та школи, поставлені на високому рівні: діточа захоронка, народня школа, гімназія, торговельна, електротехнічна, господарська, музична, чужих мов, малярсько - мистецька, столярська та шоферські курси. Багато молоді практикує в наведених таборових майстернях.

В таборовій гімназії здали досі матуру біля 250 абітурієнтів і продовжують студії на німецьких, а то й наших університетах та в політехніці. Молодь працює в пласті, в „Сум-і" а для старших людей обох віроісповідань працюють два церковні братства.

Коли вже мова про культурну працю, то з двох військових гаражів, а радше бараків зроблено дві справжні святині. Власними силами випосажено з нічого дві церкві до царських врат включно, а наші мистці розмалювали їх так, що маєш враження, що ти в своїй церковці вдома. У греко-катол. церкві домінує на одній із стін портрет Митрополита Андрія Шептицького на фоні Свято-Юрської катедри, а православний Митр. Липківський споглядає у прав. церкві з одної із стін на своїх вірних та на Софійський Собор, розмальований на противній стіні. Не один чужинний гість фотографував наші церкви та не один бував на наших богослуженнях. Очевидно, не можна подумати, щоб церкви були без мистецьких хорів. Як довго ми всі разом (наче одно містечко), так довго легче відчувати тугу за рідними сторонами.

(Далі буде).

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

Концерт на сироти.

Нюйорська українська католицька церква св. Юрія, якою тепер управляють оо. Василіяни, слаштувала в неділю 12-го жовтня в авдиторії вищої школи Ирвинг Гайскул концерт на дохід сиріт, які приїздять зо скитальщини. Про цю справу реферував о. д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ., професор школи оо. Василіян в Гленков, Лонг Айленд. Він недавно приїхав зо скитальщини, отже в його промові, навіяній релігійно - патріотичним духом, слідно ще скитальчі переживання. Він пригадав, що концерт уладжується з нагоди свята Покрови Пресв. Богородиці, покровительки українського народу, скитальників і сиріт. Промова робила належне враження своєю річевістю і наскрізь гуманно-патріотичним настроєм.

Концерт, попри промову, складався ще з продукцій Українського Хору при церкві св. Юрія під управою п. Теодора Онуфрика; з сольоспівів звісного барітона Петра Ординського та із низки українських танців, виконаних групою Івана Флиса.

Хор складений із 150 співачок і співаків у народніх українських одягах, вже своєю появою викликав гучні оплески. У програму вклав п. Онуфрик деякі давніші пісні („Вже більше літ двісті", „Максим Козак Залізняк" і ін.), а понад те дав нову композицію Михайла Гайворонського: „Підлисся" до слів Маркіяна Шашкевича. Новістю був хоровий твір „Веснівка" В. Матюка, який звичайно чути на концертах як сольо на теноровий чи сопрановий голос. З нововивчених пісень хор відспівав ще Лисенка: „Ой у місті Богуславку" — про Бондарівну, якої долю, крім самою піснею зобразив ще декляматор Юрко Кобилюк. Декламацію супроводив хор, сумно й притишено. У такий самий спосіб відспівав хор нову композицію М. Гайворонського: „Пісня про смерть Біласа й Данилишина"; деклямацію виголосив тут Іван Флис. Як в минулому, так і тепер хор був взірцево вишколений, що треба завдячувати як самим хористам, що вміють приноровитися до дисципліни, так і їх диригентові п. Онуфрикові.

Артист-співак, Петро Ординський, хоча йому вже минають літа, викресав із себе ще молодечі мелодійно - чарівні звуки при відданні таких творів, як: „Ой чого ж ти почорніло, зеленеє поле" (Лисенка), або того ж композитора „Сину доивці". Зокрема горно випала у нього легенда-дума про Богоматір: „Понад поле широкеє, понад море глибокеє, ой там ішла Пречистая...". Публика жадала і справді діждалася кількох наддатків аж до повного умучення соліста.

Іван Фліс, із своїм гуртом танцюристів заслуговує на признання цим, що вводить мистецькі новости підчас танців, таких як „Гуцулка", або „Бурлака"; зокрема прегарно вийшов „Гайдамака" — тобто козацький герць з шаблями. **„Чумак"** -сольо малого Метра Маєвки був гарним доповненням танців.

Людей було біля тисячки, отже моральна сторона концерту (а може й матеріяльна) представляється вдоволяючо.

С.

АКРОН, ОГАЙО.

На скитальців.

Горстка наших людей, які живуть в Акроні, теж не забуває за збірки на народні цілі і переводять їх при різних нагодах. Дня 5-го жовтня відбулось у нас скромне пошанування 25-літного подружа громадян Дмитра і Єлисавети Міскало.

Прикрашена церковна галя синьо - жовтими кольорами, цвітами і барвінком на столах, пригадувала осінний краєвид. В означений час ввели діти ювилятів під гучні оплески присутніх гостей. Перед вечерою тостмайстер М. Філяс привитав короткими словами ювилятів, а потім о. Й. Феделеш, новоприбувший з краю священик, відмовив молитву та зложив привіт, заявивши, що щасливі люди в цій країні, що можуть відбувати того роду свята, бо на рідній землі недостатки, а навіть неможливо зійтися разом, як ми тут. По вечері були дальші привіти. Гром. Т. Баран візвав ще присутних гостей, щоб не забули і за тих, що скитаються по різних закутинах в чужих краях. М. Філяс і К. Баран перевели збірку, одержавши від ювилятів першу жертву в сумі $10. Далі жертвували: І. Міскало $5; М. Філяс $2; В. Пулк $2; С. Дреслер $1.50; по $1: Т. Дорош, С. Ґлоскі, Н. Українець, Н. Іваницький, стар., Т. Баран, П. Вояновський, К. Зепко, М. Питруха, А. Зепко, С. Яворський, С. Цепко, І. Пулк, С. Ґарбар, П. Ліщак. Дрібними $2.35. Разом зібрано $36.85, які вислано до Зл. У. А. Д. Комітету у Филаделфії.

Василь Пулк.

„ВЕСІЛЬНИЙ ТОРТ". — Це Джек Драєнт, що виробляє для британського королівського двора різні тісточка („кейки"), а тепер викінчує плян „весільного торта" на весілля принцезни Єлисавети. Його батько виробив був плян такого торта, коли віддавалась теперішня британська королева. Це „ремесло" є вже в родині від довгих часів.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

З відчиту на скитальців.

Заходами Українського Горожанського Клюбу, а при допомозі о. Теодоровича, влаштовано імпрезу на дохід скитальцям. Був це відчит п. Івана Давидовича п. н. „Большевики в Західній Україні". Відчит був незвичайно цікавий і зробив на слухачів велике враження. По відчиті переведено збірку на заклик нашого приятеля, о. М. Мартинюка в Ковз. Збіркою занялись п-нна Теодорович і п-ні Михасів. Зібрано $72.70. По відтрученні розхсодів $13.70 вислано $59 до Зл. У. А. Д. К. Жертвували по $5: Білинський, Михасів, Ропіцький, Сташків, Лесняк, Ракочій; по $2: о. М. Мартинюк, Я Спяк, С. Ковальчик, П. Ковальчик, І. Урбан, П. Качмар, В. Вовчук, П. Кащак; по $1: о. Теодорович, п-на Теодорович, п-нна О. Теодорович, Е. Кащак, А. Спяк, п-ні Ковальчик, п-ні Гальчак, п-нна Гальчак, Древецький, Легуняк, Заяць, п-ні Сташків, П. Задра, М. Драбик, Дзямба, Ярош, Васуля, Коваль, Краняк, Дженджеристий, Уський, Спяк, П. Риганич.

Присутний.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

11,907 До брата Мифтода, та односельчан з Майданівки, Гайдай Марка від Янкович Олекси.

11,908 До батька Гошелик Юрка з с. Чорна (Лісько) від Гошелик Катерини.

11,909 Гамівко Петра з пов. Любачів та до земляків доброї волі з Дрогобиччини, просить а афідевіт інж. Терлецький Григорій.

11,910 Козлов Алексея від Овчинников Михайла з с. Станиця.

11,911 Радимський Василя від Сорока Марії (Радимська) з с. Рушильчиць (Перемишль).

11,912 Пицак Катерини (Теребух донька Михайла) зі Старого Самбора від Теребух Стефанії (Прокіп).

11,913 Кузьма Романа з с. Скорики (Збараж) від Кузьма Гавриїла.

11,914 Профецький Марії і Анни від Профецький Василя.

11,915 Нагірняк Василя і Анни (Стечак) від Пушкар Василя з с. Черче (Рогатин).

11,916 До сестер Клим Параски (Ладун), Романів Каськи, Кравець Марії і Агаськи від Стечак Івана з с. Черче (Рогатин).

11,917 До вуйків Ковальський Миколи і Дмитра від Шурма Ольги д. Миколи з Мостів Великих.

11,918 Шукост Насті (Філяк) з с. Смеречка (Турка) від Кость Степана с. Гната.

11,919 Пастернак-Кузів Марії з с. Літиці (Дрогобич) від Харів Татіянни.

11,920 Сенюк Юрка та Миколи з с. Товмачик (Коломия) від Сенюк Василя.

11,921 Царуків-Бабіч Любки з с. Бушкивичі (Дубно) від Пилипчук Івана.

11,922 Хаврус Данила і Андрія з с. Паньковець (Камінець Подільський) від Керея Ілька.

11,923 Денек Анни і братів Гнатишак Івана, Михайла, Осипа, Григорія, Володимира і Теодора з с. Мочеради (Мостиська) від Гнатишак Миколи.

11,924 Ріполовський Марка (фармер в Канаді) з м. Камянки Струмилової від Демчук Юлії (Житар).

11,925 Николишин Марії з с. Моршин (Стрий) від Федусів Анни (Бурій).

11,926 Ушак Івана та односельчан з с. Лисовецької Бані (Стрий) від Бурій Петра.

11,927 Слаба-Сеник Розалії з с. Білич (Старий Самбір) від Слабий Василя с. Івана.

По інформації писати до
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ПОШУКУЮТЬ

ПЕТРО МАНЧЕНКО,
що перебуває в **Camp "Nowa Howerla", Neumarkt, Opf., Germany, U. S. A. Zone,** пошукує
інженера СТЕКЛО,
котрий був на студіях в Українській Господарській Академії в Подебрадах.

ДЕ Є мої родичі. **АНТІН І ТЕТЯНА ВРУБЛЄВСЬКІ,** сестри **Анастазія Василишин і Катерина Стрілецька** та брат **Стефан Врублевський?** Всі з міста Радехів, Західна Україна. Хто про них знає, або вони самі, прошу голоситись на мою адресу:
Mrs. ANNA PROKOPOWICH,
18 Fir Street, Valley Stream, N. Y.
Всі европейські укр. часописи прошу ласкаво о поміщення цього оголошення. — А. П.

ТАРЗАН, ч. 1712. Два на самоті.

Журливо пошукував Кімбу й Тарзан за своїми рідними, або за якимсь слідом по них.

Аж несподівано Тарзан натрапив на відбитку стопи Джени, яка була звернена в сторону ліса.

Та коли вони прийшли до джунглів, слід розгубився в попелі.

„Все, що нам осталося, Кімбу, це ми оба з собою самими — промовив жалісно пан джунглів.